

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

7. SINIF

5. ÜNİTE: İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE YORUMLAR

KONU: İslam Düşüncesinde Tasavvufi Yorumlar

BİR ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER ÖĞRENDİK ?

İslam düşüncesindeki yorum biçimlerinden;

1) İnançla ilgili
(İtikadi)
Yorumlar

2) Fıkhi
Yorumlar

3) Tasavvufi
Yorumlar

hakında genel bilgiler öğrendik.

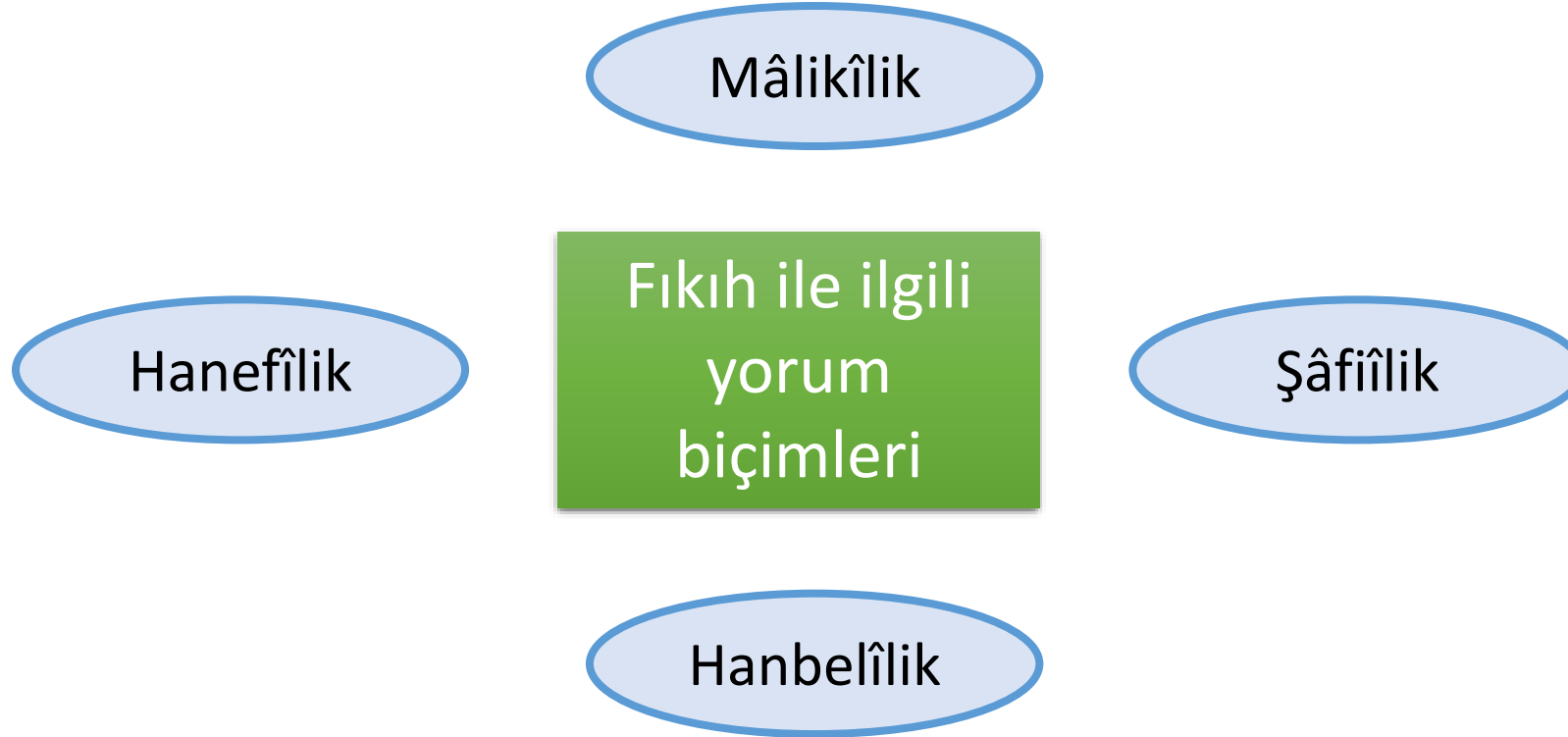

BİR ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER ÖĞRENDİK ?

Fıkıh; İslam dininin ibadetler, evlenme, boşanma, miras, alışveriş, ticaret, çeşitli suçlara öngörülen cezalar vb. konularla ilgili hükümlerini delilleriyle birlikte ortaya koyan ilimdir.

BİR ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER ÖĞRENDİK ?

BU DERSİMİZDE NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

İslam düşüncesindeki yorum biçimlerinden;

1) İnançla ilgili
(İtikadi)
Yorumlar

2) Fıkhi
Yorumlar

3) Tasavvufi
Yorumlar

- Yesevilik
- Kadirilik
- Nakşibendilik
- Mevlevilik
- Alevilik
- Bektaşilik

hakında genel bilgiler öğreneceğiz.

İnsanlar, güzel ahlak sahibi olmak için neler yapmalıdır?

Tasavvuf

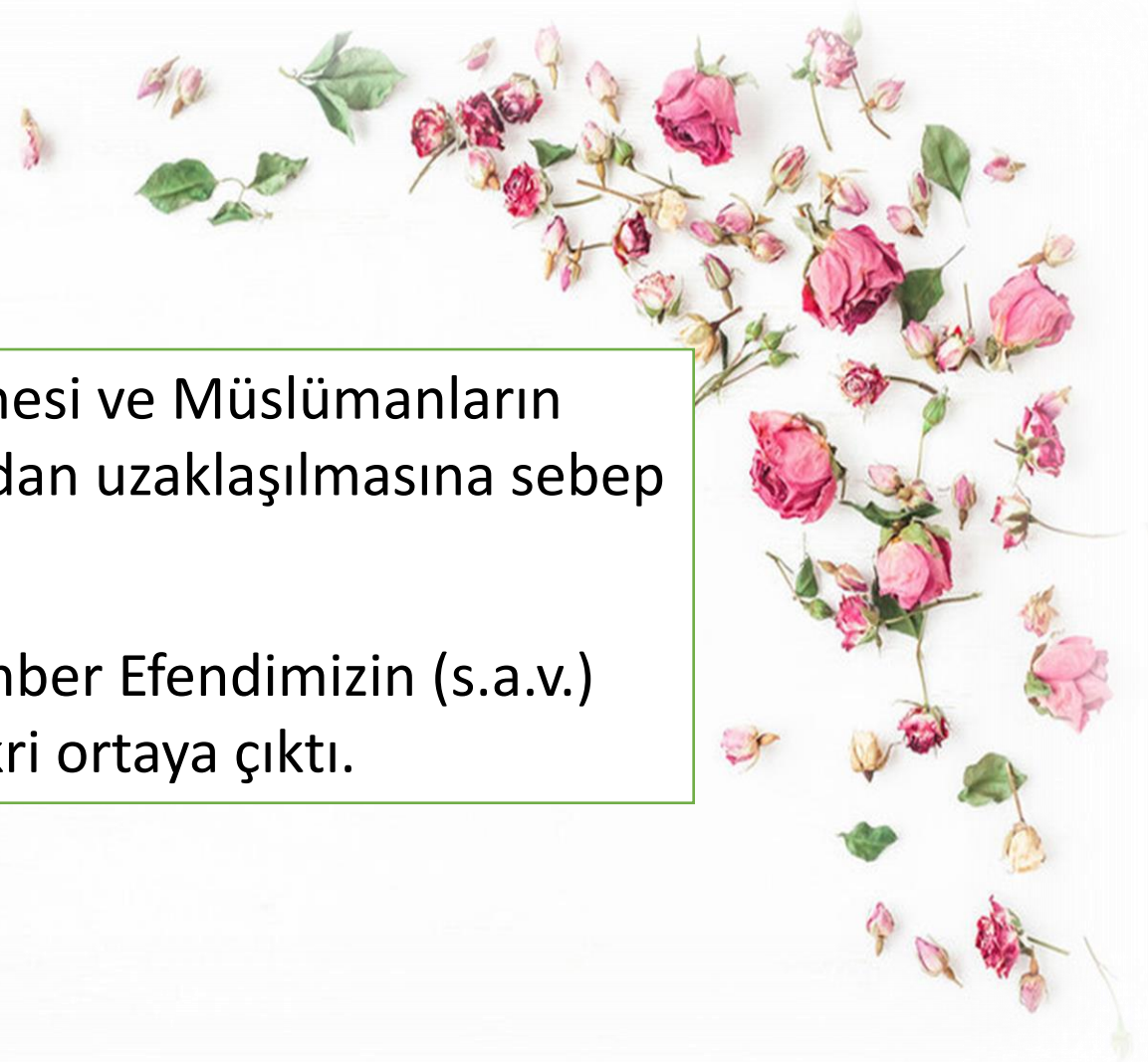
İslam'ın ruhi ve manevi yönünü öne çıkaran, insana Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına bir ibadet ve davranış bilinci kazandırmayı hedefleyen düşünce biçimi, hayat tarzı.

Tasavvufun temel amacı, kişiyi kötü huy ve davranışlardan uzaklaştırıp ahlaken yüceltmek ve olgunlaştırmak, ona güzel huylar kazandırmaktır.

- Peygamber Efendimizin (s.a.v.) yaşantısı güzel ahlak üzereydi.
- Sahabeler de onun yaşantısını örnek alarak yaşamaya çalışıyorlardı.

- İslam coğrafyasının genişlemesi ve Müslümanların zenginleşmesi, sade yaşantıdan uzaklaşılmasına sebep oldu.
- Bu durum karşısında Peygamber Efendimizin (s.a.v.) yaşantısına tekrar dönme fikri ortaya çıktı.

- Tasavvufi yorumlar, insanları ahlaki eğitimden geçirmek için ortaya çıkmış yorum biçimleridir.
- Kur'an-ı Kerim'de, inanç ve ibadet esaslarının yanında ahlak esasları da çok önemli bir yer tutar.

- Müslümanlar, İslam tarihi boyunca ahlaki konularla ilgili olarak farklı tasavvufi anlayışlar geliştirmişlerdir. Bunlara **tasavvufi yorumlar** veya **ahlakla ilgili yorumlar** denir.
- Tasavvufi yorumlar İslam'ın yayılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle Anadolu'da İslam'ın yayılmasında da oldukça etkili olmuştur.

Konu ile ilgili kavramlar:

Mutasavvıf: İslam'ın ahlaki değerlerini hayata katmayı ön plana çıkaran; insanın benliğini karartan inançsızlık, cimrilik, korkaklık, kin, haset ve dedikodu gibi kötü davranışlardan kişiyi uzaklaştırmaya çalışan kimse, sufi.

Konu ile ilgili kavramlar:

Derviş: Tarihte, bir şeyhin gözetiminde bir tarikata girip tekkede hizmet ederek ibadetlerle meşgul olan, kendini bireysel ve ahlaki özellikleriyle geliştirmeye gayret eden ve böylelikle nefsini arındırmaya ve gönlünü zenginleştirmeye çalışan kimse.

Konu ile ilgili kavramlar:

Şeyh: Tasavvufta; doğru yolu göstermeye yardımcı olmak, bilgi vermek, insanları ahlaken eğitmek ve çeşitli dini konularda bilgilendirmek üzere bir tekke ve zaviyede ibadetle meşgul olan dervişlere başkanlık eden kimse, tarikat piri, mürşit.

Konu ile ilgili kavramlar:

Tarikat: Tasavvufta, Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu elde etmek ve Allah'ı (c.c.) görüyormuş gibi ibadet yapma bilincini kazanmak için girilen ve kendisine ait kuralları olan yol.

Konu ile ilgili kavramlar:

Dergâh: Bir tarikat şeyhi ile o tarikata mensup dervişlerin toplanıp ibadet yaptıkları ve kendilerini ilmen ve manen geliştirerek eğitim gördükleri yer.

Konu ile ilgili kavramlar:

Mürit: Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmanın yollarını öğrenen, bu uğurda yetişmek için mürşidin verdiği ahlaki öğütleri uygulayan ve kendisine öğrettiği dua ve zikirleri belli vakitlerde okuyarak tasavvuf yolunda ilerlemeye çalışan kimse.

Anadolu'daki
Müslümanlar
Arasında En Yaygın
Olan Tasavvufi
Yorumlar

Yesevilik

Nakşibendilik

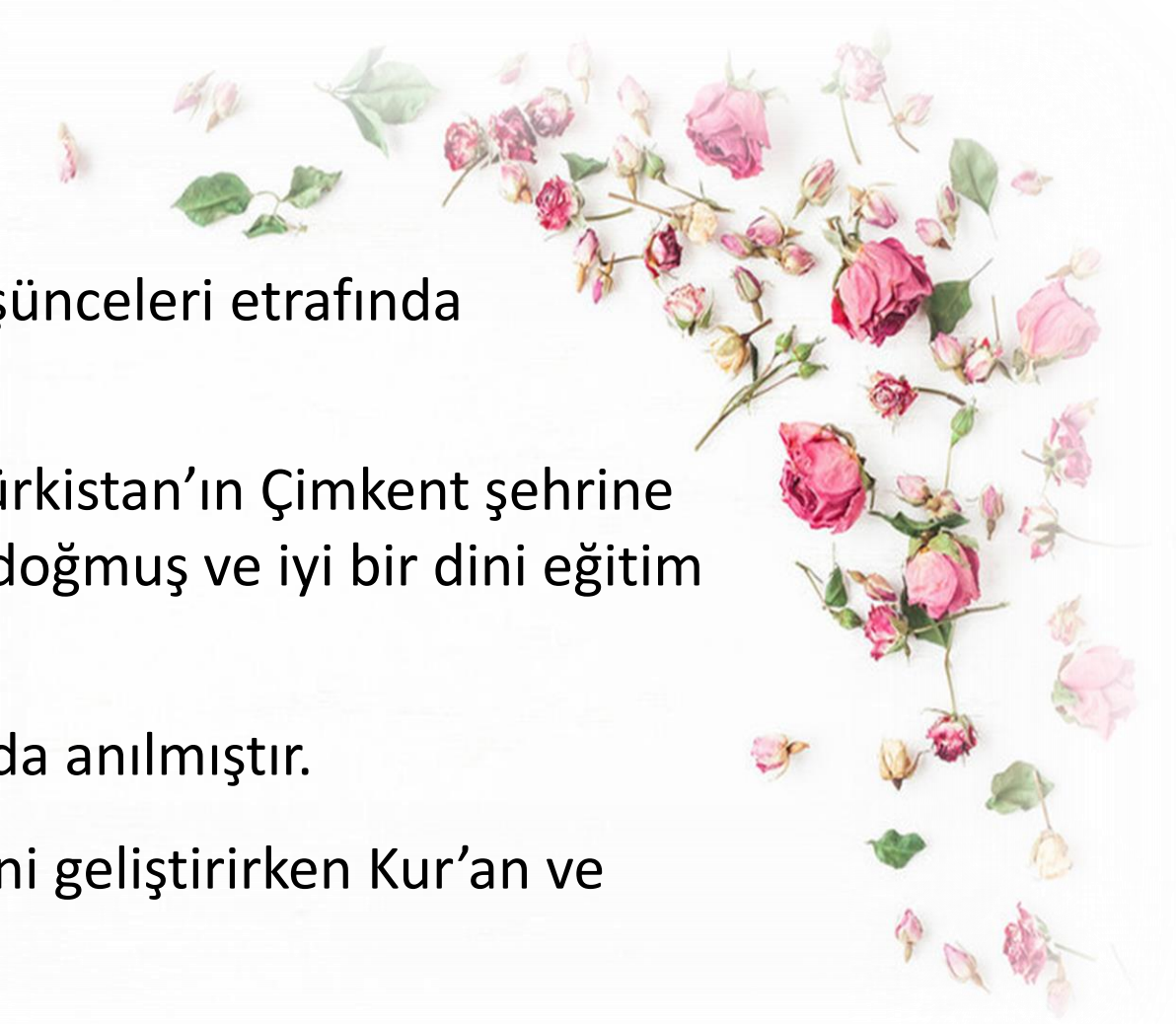
Kadirilik

Mevlevilik

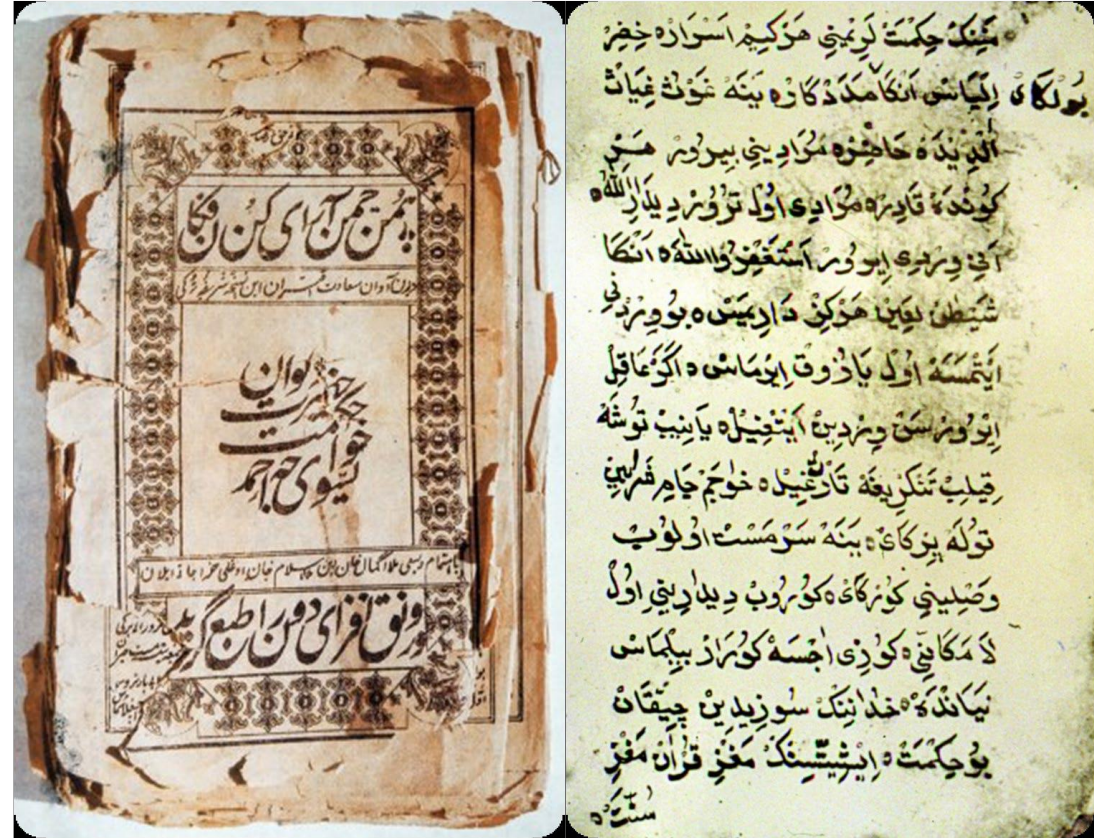
Alevilik-Bektaşilik

Yesevilik

- Hoca Ahmet Yesevi'nin düşünceleri etrafında oluşmuştur.
- Hoca Ahmet Yesevi, Batı Türkistan'ın Çimkent şehrine bağlı Sayram kasabasında doğmuş ve iyi bir dini eğitim almıştır.
- «Pir-i Türkistan» lakabıyla da anılmıştır.
- Ahmet Yesevi, düşüncelerini geliştirirken Kur'an ve sünneti esas almıştır.

Ahmed Yesevi'nin
"hikmet" adı verilen
şairleri,
"Divan-ı Hikmet"
adlı eserde
toplanmıştır.

Yesevilikte;

- yardımsever olmak,
- merhametli olmak,
- kalp kırmamak,
- yalan söylememek,
- yoksullara yardım etmek,
- rızkı helal olan yoldan aramak,
- misafire ikramda bulunmak

gibi davranışlar, ahlaki davranışlardır.

- Türkler arasında İslamiyetin benimsenmesinde, yayılmasında ve doğru din anlayışının oluşmasında Hoca Ahmet Yesevi'nin fikirlerinin ve çabalarının önemli rolü olmuştur.
- Hoca Ahmet Yesevi, yetiştirdiği öğrencileri Türkistan'ın ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerine göndererek İslamiyetin tanınmasını sağlamıştır.
- Hoca Ahmet Yesevi'nin görüşleri Türkistan'da doğup kısa sürede Orta Asya ve Balkanları kapsayan geniş bir coğrafyaya ulaşmıştır.

Kadirilik

- Kadirilik, Abdülkadir Geylânî'nin düşünceleri etrafında oluşmuştur.
- Kadirilikte de diğer tasavvufi yorumlarda olduğu gibi Kur'an ve sünnete uymak esas alınır.

- Yoksulların hizmetine koşmak ve onların ihtiyaçlarını gidermelerine yardımcı olmak Kadirilikte önem verilen bir ilkedir.

Kadirilikte;

- niyeti ve düşünceyi yüceltmek,
- haramlardan kaçınmak,
- azmi artırmak,
- nimete saygı göstermek,
- Allah'ı (c.c.) zikretmek,
- cömertlik,
- sabır,
- beddua etmemek,

önemli değerlerdendir.

Kadirilikte;

- İnsanların kötülüklerden arınmasına, güzel huylar edinmek için Allah'ın (c.c.) isimlerini anmalarına,
- Peygamberimize (s.a.v.) salavatlar getirilmesine önem verilmiştir.

Nakşibendilik

- Muhammed Bahauddin Nakşibend'in düşünceleri etrafında oluşmuştur.
- Nakşibend, 1318 yılında Buhara yakınlarındaki «Kasr-ı Arifan» köyünde dünyaya gelmiştir.
- Çeşitli bölgelere yolculuklar yapmış, döneminin önemli mutasavvıfları ile görüşüp onların sohbetinde bulunmuştur.

- Nakşibendilikte kişinin kötülüklerden uzak kalması için Allah'ı(c.c.) çokça anması gerektiği üzerinde durulur.
- Çünkü Allah'ı(c.c.) sessizce ve çok anan bir insan, Allah'ın(c.c.) sevgisini kalbine nakşedecektir.
- Nakşibendilikte Kur'an ve sünnete sıkı bir bağlılık gösterilir ve ibadetlere önem verilir.

- İlim ve irfan meclislerinde iyi ve ahlaklı insanlarla bir arada bulunmak Nakşibendilikte önem verilen ilkelerden biridir.
- Nakşibendilik; Anadolu'nun birliğinin sağlanmasında, Türk kültür hayatının zenginleşmesinde, halkın bilinçlenmesinde önemli rol oynamıştır.

Nakşibendiliğin temel prensipleri;

- Her anı iyi değerlendirmek,
- İyilik yapmak,
- Dünyevi işlerle uğraşırken aşırı arzulardan uzak durmak,
- Kalbi kötü düşüncelerden uzak tutmak,
- Gönülde Allah'tan (c.c.) başkasına yer vermemek,
- Allah'ı (c.c.) daima hatırlamak ve zikretmektir.

Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına “ ✓ ”, yanlış olanların başına “ ✗ ” yazınız.

(✓) Din değişmez; din anlayışı ise zamana, kişilere ve şartlara göre değişebilir.

(✓) Tasavvufun temel amacı, kişiyi kötü huy ve davranışlardan uzaklaştırıp ahlaken yüceltmektir.

(✓) Dinin ilkeleri herkes için bağlayıcıdır ama din anlayışı herkes için bağlayıcı değildir.

(✗) Farklı dinî yorumlar; dinin temel ilkeleri, esas ve özü ile ilgili konularda da olabilir.

- I. Mâturîdilik-İtikadi mezhep
- II. Eş'arîlik-Fıkhi mezhep
- III. Yesevîlik-Tasavvufi yorum
- IV. Hanefîlik-Fıkhi mezhep

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I, II ve III
- C) II, III ve III
- D) I, III ve IV

BU DERSİMİZDE NELER ÖĞRENDİK ?

Tasavvufun ortaya çıkış sürecinden bahsettik.

Tasavvufi yorum biçimlerinden;

- Yesevilik,
- Nakşibendilik,
- Kadirilik,

hakkında bilgi sahibi olduk.

Hazırlayan
Mehmet Akif ARKLAN